

“Straupe” par pienu maksā tuvu Vācijas cenām

Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība “Straupe”, kas 2018. gadā nosvinēja jau 25. gadadienu, turpina kaldināt panākumus. Spītējot Covid-19 krīzei, pirmais pusgads noslēgts ar 5,3% realizācijas pieaugumu.

Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība “Straupe” ir viens no retajiem kooperatīviem piena nozarē, kas veic pilnu ciklu no piena ražošanas līdz pat produktu pārdošanai. Tāpat “Straupe” ir starp tiem dažiem piena pārstrādātājiem Latvijā, kuri pēc senas receptūras gatavo Jāņu sieru, kas iekļauts Eiropas Savienības Garantēto tradicionālo īpatnību reģistrā.

2019. gadā kooperatīva apgrozījums bija 7,3 miljoni eiro, tika realizētas 135 tonnas sviesta, savukārt no biedriem pārstrādei iepirkta 9588 tonnas piena. Koronavīrusa pandēmija nav bijis šķērslis “Straupeī” turpināt stabilu izaugsmi. Pat apskatot tikai Covid mēnešus, kooperatīva sniegums vērtējams ar pārliecinošu plus zīmi, t. i., 3,5% realizācijas pieaugumu.

Rūpes par kooperatīva biedriem un darbiniekiem stiprai ģimenei raksturīgā veidā, augstas kvalitātes izejvielas un produkcija, un valdes priekšsēdētājs kopš dibināšanas – Imants Balodis ir stūrakmeņi, uz kuriem balstās kooperatīvā paveiktais. Bet pats galvenais – kooperatīva biedri visos laikos ir saņēmuši vidēji augstāko samaksu par savu saražoto pienu, nekā to spējuši (vai nav gribējuši) samaksāt citi piena pircēji saviem piegādātājiem valstī.

Saglabāta pārstrāde kooperatīva rokās

Vaicāts, kā tad “Straupeī” izdevies saglabāt savu pārstrādi, I. Balodis atgādina, ka deviņdesmitajos gados, kad notika pārstrādes uzņēmumu privatizācija, visas mazās pienotavas tika nodotas piensaimnieku kooperatīvo sabiedrību rīcībā ar speciālu valdības likumu.

Bijušajā Cēsu rajonā kooperatīvo sabiedrību rokās nonāca septiņas pienotavas un krejotavas, bet dažādu iemeslu dēļ viena pēc otras tās pārstājušas darboties. Citur valstī daļa kļuva par kapitālsabiedrībām. Rezultātā no tiem laikiem sava pārstrāde ir saglabāta “Straupeī” un piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai “Dundaga”.

PKS “Straupe” priekšrocība ir visa piena produktu ražošanas cikla atrašanās vienās rokās un iespēja pienam pievienot vērtību. “Mēs pareizi sākām saimniecisko darbību, un kvalitāte bija viens no stūrakmeņiem. Lai tirgū pastāvētu, augsta kvalitāte ir atslēgas vārds. Ar kvalitāti bija jāsāk – fermās, pārstrādē un tirdzniecības tīklā. Darbību sākām ar tirgus izpēti, lai saprastu, kāda produkcija mums jāražo un kur to varēsīm realizēt. Tas ir būtiski startam katrā biznesā,” uzskata I. Balodis.

Saražo trīskārt vairāk piena

Kopš dibināšanas visa kooperatīva darbība vērsta uz attīstību, taču iztiekot ar pašu pelnītiem līdzekļiem. Arī tagad kooperatīvam nav ne kredītu, ne citu parādsaistību. Katrs solis bijis

pārdomāts, vienmēr rūpīgi izrēķinot, ko var vai nevar atļauties. Sākotnēji kooperatīva biedri bija ap 270 piena ražotājiem no Stalbes un Straupes pagasta. Tagad biedru sastāvs izmainījies, iestājušies arī saimnieki no kaimiņu pagastiem, savukārt izstājušies tie, kas govju ganāmpulkus likvidēja. Biedru skaits ir samazinājies piekārt, taču saražotā piena daudzums palielinājies trīs reizes.

Pienu PKS "Straupe" iepērk tikai no saviem biedriem. Šis ir mazo piena ražotāju kooperatīvs, pusei no 54 biedriem govju skaits saimniecībā ir mazāks par desmit, tikai trīs saimniecībās ir no 100 līdz 200 govīm. "Straupes" produkcija vienmēr izcēlusies ar augstu kvalitāti, to nodrošina iepirkta piena kvalitāte. "Lai būtu kooperatīva biedrs, jābūt ražot ekstras klases pienu, ar augstākām kvalitātes prasībām, nekā to nosaka Eiropas standarti. Ja zemnieks to nespētu, mums nāktos pārtraukt sadarbību. Kooperatīva biedri to zina un prasības izpilda," stāsta valdes priekšsēdētājs.

"Straupe" ražo sviestu, krējumu, biezpienu, jogurtus, krēmus, arī ķimeņu sieru, pienu, tīrkultūru. Ražošanā izmanto tikai dabisko piena izejvielu, piedevās nelieto ne augu taukus, ne ķīmiskos uzlabotājus, tādēļ produkcija pieprasīta dabisko piena produktu lietotāju nišā. Apliecinot produkcijas augsto kvalitāti, 13 produktiem dažādās sortimentu grupās saņemta "Zaļās karotītes" kvalitāte zīme jeb Pārtikas un veterinārā dienesta atbilstības sertifikāts dalībai Nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā.

Investēs 120 tūkstošus eiro attīstībai

Pienotavā saražotā produkcija tiek piegādāta klientiem Rīgā, Cēsīs, Limbažos, Valmierā, Jelgavā un citviet Latvijā. Ražošanas apjomi nav tik lieli, lai aizrautos ar eksportu, tiesa, atsevišķi pasūtījumi tiek piegādāti arī uz ārvalstīm, piemēram, Lielbritāniju un Bulgāriju. Gandrīz pusi produktu uzņēmums realizē tiešā tirdzniecībā pats savos 15 firmas veikaliņos un tirdzniecības vietās. Ir izkopta ilggadēja sadarbība ar AS "Smiltenes piens", piegādājot vājpienu un iekļaujot sortimentā Smiltene ražotos sierus, savukārt krējums no Smiltenes tiek sakults sviestā Straupē.

I. Balodis atklāj, ka iezīmējusies tendence pieaugt šķidro skābpiena produkcijas noietam – īpaši liels pieprasījums ir pēc kefīra, paniņām un tīrkultūras. "Straupes" kefīru un paniņas dzer arī Stradiņu un Rīgas Austrumu klīniskās slimnīcas pacienti. Lai nodrošinātu augošo pieprasījumu šajā segmentā, šogad plānots investēt ap 55 000 eiro jaunas pildīšanas iekārtas iegādē. Apmēram 70 000 investēs arī ražošanas notekūdeņu attīrīšanas uzlabošanai, jo Straupes pienotava celta Braslas upes krastā pirms vairāk nekā 100 gadiem. Ierobežotā teritorijā izvietot būves un samazināt vides dienesta pieprasīto notekūdeņu piesārņojuma koncentrāciju par vairāk nekā 90% ir pat pieaicinātiem speciālistiem grūti izpildāms uzdevums.

"Straupes" vadītājs atzīst, ka nākotni pareģot nevar, bet mērķis joprojām ir saglabāt kooperatīva stabilitāti. "Pamazām attīstām sortimentu un sadarbību ar veikalu tīkliem, kā arī savu tiešo tirdzniecību. Tieši pēdējais ir viens no kooperatīva tālākās attīstības virzieniem. Tas ir grūts darbs, bet ir gandarījums, ka par spīti tam, kādas nedienas nāk pretī, strādājam finansiāli stabili

un jebkurā brīdī esam gatavi atbalstīt savus biedrus. Pašreiz “Straupes” biedri par pienu saņem vidēji par 22 % vairāk, nekā caurmērā tiek maksāts Latvijā. Ja spējam nodrošināt Vācijai līdzvērtīgu cenu līmeni, tas parāda, cik stabili esam,” gandarīts I. Balodis.

VĒRTĒJUMS

Ingrīda Kāposta, Vaives pagasta ZS “Kundziņi” saimniece:

Mums ir 105 slaucamās gotiņas, neesam liela saimniecība. Vienmēr ir bijusi pārlicība, ka vairāk varam sasniegt, darbojoties kooperatīvā. Baloža kungs atbrauca pie mums un aicināja pievienoties “Straupeī”. Viņa personība un vadītāja spējas mūs pārlicināja, tāpēc jau vairāk nekā 15 gadus esam daļa no “Straupes” kooperatīva. Tas dod lielu drošības sajūtu, jūtamies ļoti stabili. Šajā laikā pārdzīvota ne viena vien krīze, un kooperatīvs vienmēr saviem biedriem par pienu ir maksājis augstākas cenas, nekā saņēmušas citas saimniecības. Ja ir grūtības, kooperatīvs vienmēr palīdzēs un aizdos naudu. Nevaru iedomāties, cik grūti būtu saviem spēkiem cīnīties, cik tad maksātu minerālmēsli, rulu plēves, ko kooperatīvs iepērk par vairumcēnām. Tomēr es teiktu, ka galvenais ieguvums no kooperatīva ir stabilitāte.

FAKTI

Straupes pienotava celta 1911. gadā

PKS “Straupe” reģistrēta 1993. gada 22. martā

Apgrozījums 2019. gadā – 7,3 miljoni eiro

Algoto darbinieku skaits: ap 90

13 produktiem “Zaļās karotītes” kvalitātes zīmes

Par panākumiem kooperācijā saņemti 3 “Sējēja” laureāta diplomu